

POSTANOWIENIE

23 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marta Romańska

na posiedzeniu niejawnym 23 stycznia 2024 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku P.G.

z udziałem A.T.

o podział majątku wspólnego,

na skutek skargi kasacyjnej A.T.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Zielonej Górze

z 20 lipca 2022 r., VI Ca 502/21,

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2) stwierdza, że wnioskodawca i uczestniczka ponoszą koszty postępowania kasacyjnego związane ze swym udziałem w sprawie.

UZASADNIENIE

I

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do przytoczonych przesłanek, a rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Uczestniczka wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) oraz na potrzebę wykładni przepisów wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, w tym w orzecznictwie Sądu Najwyższego (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.). Stwierdziła, że moc wiążąca orzeczenia jest postrzegana wąsko, w granicach wyznaczonych treścią sentencji orzeczenia odnoszącego się do konkretnych żądań powoda, albo szeroko, jako założenie o niedopuszczalności dokonania odmiennej oceny tego samego stosunku prawnego, w tych samych okolicznościach faktycznych i prawnych, między tymi samymi stronami. Zdaniem uczestniczki, rozpatrywanie mocy wiążącej tego samego orzeczenia w świetle obu koncepcji interpretacyjnych może prowadzić do absurdalnej sytuacji, gdy umowa zawarta między stronami w jednym postępowaniu uznana zostanie za ważną i skuteczną, a w drugiej za nieważną, jak miało to miejsce w niniejszej sprawie.

Zgodnie z ustaloną linią orzecznictwa, powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego jako na przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaga wskazania na problem o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygnięty w dotychczasowym orzecznictwie i wymagający pogłębionej wykładni. Skarżący powinien to zagadnienie sformułować oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą tezę o możliwości rozbieżnych ocen prawnych w związku ze stosowaniem przepisów, na tle których ono powstało. Zagadnienie powinno być ponadto „istotne” z uwagi na wagę problemu interpretacyjnego, którego dotyczy dla systemu prawa. Skoro jednak skarga kasacyjna jest wnoszona w konkretnej sprawie, to zarówno charakter rozpoznawanego roszczenia, jak i ustalony przez sądy *meriti* stan faktyczny, którym Sąd Najwyższy byłby związany (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.), musi pozostawać w związku z przedstawionym przez skarżącego zagadnieniem prawnym i pozwalać na jego rozstrzygnięcie. O potrzebie wykładni przepisów prawnych jako przesłance przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania można mówić wtedy, gdy z mającego zastosowanie lub mogącego mieć zastosowanie w sprawie przepisu dekodowane są różne normy prawne, a brak jest wypowiedzi w doktrynie i orzecznictwie, które by te różnice usuwały i wyjaśniały przyczyny ich występowania.

Skonfrontowanie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnienia z motywami zaskarżonego postanowienia prowadzi do przekonania, że uczestniczka nie sprostала wymaganiom stawianym przez przepisy Kodeksu postępowania cywilnego, regulujące przesłanki instytucji „przedsądu”. Wniosek skonstruowany przez skarżącą zmierza do wykazania, że w orzecznictwie wykształciły się dwie grupy poglądów na temat granic uregulowanej w art. 365 § 1 k.p.c. mocy wiążącej prawomocnych orzeczeń. Dla wykazania tej tezy skarżącą przytoczyła kilkanaście orzeczeń Sądu Najwyższego, jednakże nie świadczą one o tym, że chociaż art. 365 § 1 k.p.c. budzi wątpliwości, to nie doszło dotąd do ustalenia linii jego właściwej wykładni. Skarżąca nie dostrzegła, że sygnalizowany przez nią problem nie jest nowy, a Sąd Najwyższy zajmował się nim ostatnio kilkakrotnie. Obecnie dominujące i utrwalone w orzecznictwie pozostaje stanowisko, zgodnie z którym moc wiążąca przysługuje sentencji orzeczenia, a przedstawione w jego uzasadnieniu ustalenia faktyczne i rozważania prawne, nie wiążą innych sądów (zob. uchwały Sądu Najwyższego z 27 października 2021 r., III CZP 109/20, OSNC 2022, nr 4, poz. 38 i z 8 listopada 2019 r., III CZP 27/19, OSNC 2020, nr 6, poz. 48 oraz dawniejsze orzeczenia przeanalizowane w motywach tych uchwał).

Równie nieskuteczne było powołanie się przez skarżącą na występowanie w sprawie „istotnego zagadnienia prawnego”, które skarżąca powiązała z zarzutem, że w dwóch różnych sprawach sądy odmiennie oceniły skuteczność tych samych umów, co miało doprowadzić do różnych rozstrzygnięć na temat ich ważności. Z punktu widzenia rozstrzygnięć kończących postępowanie o dział spadku po matce wnioskodawcy istotne było ustalenie, że w skład tego spadku wchodzi nieruchomość zabudowana domem, wydzielona z gospodarstwa rolnego niegdyś odziedziczonego przez spadkodawczynię po rodzicach, którego własność przeniosła na wnioskodawcę. Sąd w niniejszej sprawie doszedł ostatecznie do tych samych wniosków co do prawa matki wnioskodawcy do nieruchomości wydzielonej z gospodarstwa rolnego i zabudowanej domem, którą za życia zadysponowała skutecznie na rzecz wnioskodawcy. Dla sprawy o dział spadku po matce wnioskodawcy istotne było ustalenie, że samo gospodarstwo rolne nie należało do spadku po niej, a o tym, że nie weszło do wspólnego majątku wnioskodawcy i

uczestniczki, lecz stanowiło majątek odrębny wnioskodawcy wypowiedział się wiążąco Sąd w niniejszej sprawie. Między rozstrzygnięciami kończącymi oba postępowania o odmiennych jednak przedmiotach nie ma zatem sprzeczności, a o szczegółowych ustaleniach dokonanych przez Sądy orzekające w tych sprawach zadecydowały wyniki dowodów przeprowadzonych z inicjatywy stron postępowań.

Należy zatem ostatecznie stwierdzić, że skarżąca w istocie nie przedstawiła wyводу, uzasadniającego występowanie w sprawie przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. oraz – co do kosztów postępowania – art. 520 § 1 k.p.c., orzeczono jak w postanowieniu.

A.W.

[ał]